

Jagor

I.

Bilo dijete po imenu Jagor, te ostalo ne jako iza majke, uz maćehu zlu i pakosnu. Nemilosna maćeha, kao zla godina, bije dijete i hladom i gladom – a oca zatravela svako jakim travama, te i on za sina ne mari.

Trpio Jagor donekle, trpio al' djetetu onako malenu jednoga se dana srdašće prepunilo tuge. Ode siromašak u pojatu, legne licem u slamu i zaplače gorko. "Što ću i kuda ću ja dan?" Uto čuje, kako se nešto kroz slamu šulja, kano da je miš. Prišlo mu do uha i šapnulo: "Ne plači, dijete Jagore. Ne staraj se ni za što. Ima nas troje ovdje, mi ćemo tebi valjati!"

Dignu Jagor glavu, ogleda se po pojati. Al' u pojati, kao i dosada, uz jaslje svezana samo kravica bušakinja i riđa kozica, koje mati Jagorova bješe othranila i milovala. I više niko ga nema.

– "Jesi li mi ti to govorila?" upita Jagor bušicu.

– "Nisam", odvrati ona.

– "A jesi li ti?" upita riđu kozicu.

– "Nisam ni ja", odvrati koza.

– "A da tko je i zašto kaže, da vas ima troje, kad ste vas dvije same ovdje?"

– "Ono ti Bagan reče, – on je uz nas dvije treći u pojati, a stariji je od nas", – odgovori bušica.

– "A kuda ode?" upita Jagor.

– "Eno ga u snopu pšenice."

– "A gdje mu je ovdje u pojati snop pšenice?" upita opet Jagor.

– "Eno snop pšenice u desnome uglu pojate, upleten je u pleter pod mazom", – odvrati kravica.

– "A otkada je tamo?" začudi se dijete.

– "Od pedeset godina."

– "A tko ga je tamo vrgao?"

– "Djed tvoj, kad je ovu pojatu pleo i dizao", – reče bušica.

– "A zašto je upleo snop pšenice u pleter?"

– "Da primami Bagana. I kako se Bagan onda tamo namjestio, tako vam do danas čuva blago u pojati, i sve dobro u hlijevu i kolibi, i što god biva, bez njega ne biva na vašemu dobru."

Kad bušica ovo ispriповijeda, ogleda se Jagor po pojati i budne mu nekuda drago na srcu i zbog djeda i zbog Bagana i zbog snopa pšenice u pleteru.

A bušica još reče:

– "Ako ćeš mene poslušati, ti sadjelaj jaslice; neka nisu veće nego pedalj u širinu, a palac u visinu. Namjesti ih, neka nitko ne zna, pod naše jasle. Pa kad budeš večerom nama krmu polagao, ti baci i Baganu rukovet krme u jaslice, a kad budeš nama steljio, i njemu nastelji. Tako radi i ne boj se ničega."

Poslušao Jagor bušicu, izdjelao i namjestio jaslice, polagao Baganu krmu i steljio mu ležaj. Od toga dana djetetu u pojati bila hrana i obrana. Tamo noćivao, onamo se zaklanjao. A kravica, kozica i Bagan, kako obrekli, onako i držali. Ako noću vjetar vije, Bagan sijeno uz ušake navaljuje, da malome bude u pojati toplo; a kad maćeha ujutro dođe, da podoji kravicu i kozicu, one ne daju sve mlijeko, nego samo polovicu, a drugu polovicu za Jagora drže.

Stao Jagor rasti kano bor u gori. Svatko se živ čudio, gdje dijete uz maćehu onako raste. A maćeha sve se kini i izjeda, jer vidi, da djetetu naškoditi ne može.

Mislila ona, mislila za mnogo dana i za mnogo noći i napokon nešto smislila. Te kad se jednoga dana u zoru muž opremao, da ide stelju kositi, reče ona njemu: "Ne nosi, diko, ručka sa sobom. Poslat ću ti ga u podne po djetetu."

Poslušala je muž, uze samo kosu i ode na steljište.

Kad bi podne, skuhalo žena lonac kaše, ispekla hljebac, metnula u kotaricu i rekla Jagoru: "Eto kotarica, nosi ocu ručak."

Ode Jagor, a maćeha izašla na ljesu, da gleda za njime.

Znala ona, što će od njega biti, i tko na njega vreba o podnevnom vrućku.

Vrućak udara sa nebesa, travka se pod travku podvlači, a sve živo uteklo il u grm il u trn, da se zakloni od sunca. Sam Jagor ide stazom preko livada – nigdje ni truna hlada, a zrak igra pred očima kano zlatna vodica.

Kad Jagor bješe izašao nad ljesu, čučnula onkraj plota baba Poludnica nad svojom jazbinom. Ime joj je baba Poludnica, jer samo u po dana izlazi iz jazbine, blaži se kano guja na ljetnoj pripeki i vreba, koga da ošine koprivom.

Opazila, ele, baba dijete, natrgala brže bolje struk kopriva, potrčala za njime, niti je čuješ korak, niti sjenu baca, dognala ga na stazu u raži na najžešćem suncu i ošinula ga koprivama po zatiljku. Kako ga koprivom ošinula, onako djetetu mrak pokrio oči, pao po stazi i više za se ne zna. Uze baba lonac: jedanput srkne, svu kašu posrka; uze hljebac: jedanput gutne, sav hljebac pojede. A onda prebaci Jagora preko ramena, kano da je vreća, i odvuče ga u svoju jazbinu.

Maćeha sa ljese sve ovo vidjela, protrla ruke i rekla: "Dobro je. Taj se više ne vraća." – A baba Poludnica, kako Jagora uvukla pod zemlju, tako ga vukla kroz mračni rov, dok ne

dođe do mjesta, gdje su strašan žar i vrućina strujali odnekuda. Stane baba, hukne u Jagora, a on se prene od sna.

Uze baba dijete za ruku i povede ga dalje, te odmah dođoše na jedan prostor pod zemljom, koji bijaše kano jedno gumno strašno veliko, a nad njime svod od pečene gline kano velika pokljuka. Oko gumna dvanaest peći: šest crvenih, iz njih crven plamen bije, a šest žutih, iz njih žuti plamen bije. Gumno sve utapkano, koliko se slugu ustrčalo oko pećiju. U crvenim pećima ovnove peku, u žutima hljebove žare: sve babi Poludnici za jedan obrok.

U onoj vrućini nitko živ ni dahnuti ne bi mogao, jer bi mu grlo progorelo — ali na Jagora bijaše baba huknula, pa mu ovaj žar ne mogaše nahuditi. — "Uhu", — reče Jagor, kad se nađe pred ovim čudom.

— "Ne boj se!" — odvrati baba Poludnica.

— "Ne bojim se, nego se čudim, kako je ovo sve veliko. Ova jedna peć veća nego moja koliba i pojata."

Nasmija se baba Poludnica, nos joj se spustio, brada uzdignula do nosa, a usta uleknula.

Odvede ona dijete preko gumna, te opet kroz jedan rov i dođoše u neki prostor pod zemljom, koji bijaše kano tor strašno velik, a nad njime svod od crvene zemlje. U toru ovce jedna do druge, sve crvene vune, a svaka velika ko najveće goveče.

— "Uhu", — reče Jagor, kad ugleda grdne ovce.

— "Ne boj se", — odvrati njemu baba Poludnica.

— "Ne bojim se, nego se čudim, koliko su velike ovce. Ova jedna ovca veća nego i kravica i kozica moja, da ih zajedno metneš."

Nasmija se opet baba Poludnica i učini se još ružnija. Povede ona dijete kroz tor, te ispusti ovce. Ovce nasrnuše u treći rov, koji sve pod zemljom vodio strmo uzbrdice, a baba s djetetom za njima. Dugo išli kroz rov, te onda izašli na drugi otvor iz jazbine. Našli se navrh krša na jednom polju kamenitom, strašno velikom. Sa dvije strane digle se litice, a sa dvije strane ploče gvozdene, tako te iz tog polja nema izlaza ni ulaza nego kroz rov babe Poludnice.

Leži polje kano kotlina zatvoreno, a po polju neko bilje, silno i veliko, svaki list kano tri sloga dobra polja, a svaki se prelijeva kano bakar na suncu. Sunce raspalilo kamen i biljne, vrućina u kotlini, da živ kršćenik ni dahnuti ne bi mogao, a da mu grlo ne izgori. Ali dijete ne osjeti ni ove vrućine, nego samo od čuda velikoga reče:

— "Uhu!"

— "Ne boj se", — odvrati njemu baba Poludnica.

— "Ne bojim se, nego se čudim, kako je ovo sve veliko; veći onaj jedan list nego polje i bašča moja."

Opet se nasmijala baba Poludnica i učinila se tako ružna, da pod suncem takove još nije bilo.

— "Po volji si mi, momče", — reče zatim baba. "Meni pastir treba, pa ćeš mi ti biti pastirrom. Sjedi ovdje i čuvaj stado. Nego dobro pazi, kako ćeš me poslužiti, jer bude li štete, zlo po tebe."

Tako reče baba i nestade je opet u jazbinu. A dijete osta samo u onoj silnoj kotlini, gvožđem i kamenom opasanoj. One se grdne ovce razasule širom polja. Sagnule glave pa pasu ono bilje, a kako griskaju golemi list, što se bakrom prelijeva, tako im plameći oko glavâ prskaju.

Sjelo dijete na kamen pod onu visoku gvozdenu zgradu i zagledalo se u svu rugobu ovu. Sve što bješe vidio, slegnulo mu se tako na dušicu, te ni zaplakati ne može. Samo jednu te jednu misao po glavi prevrće: kako je maleno i umiljato sve ono dobro njegovo, kojega ga je maćeha lišila, a kako je veliko i strašno ovo zlo, koje je za njega izmislila.

II.

Kad se otac uvečer vraćao sa steljišta, našao u raži kotaricu s lončićem i rupčić Jagorov. Pođe on kući, a žena u pojati kravu muze.

– "Dobar večer, ljubo! Kuda moj ručak? Što bi od Jagora?"

– "Ne znam ja, dragi! Ne žali za sinom, kad nije vrijedan, da ti ručak donese. Manje će nam kruha trebati bez njega."

– "Pravo veliš", – odvrati muž, te odoše u kolibu, da večeraju.

Kad odvečerali, pokaže žena mužu komad hljeba, koji bijaše preostao.

Pogleda muž, al ne može pravo da se obraduje onome hljebu. Žena legne spavati, a on ode u pojatu, da blago namiri. Kad se našao sam sa blagom, i kako stao oko blaga raditi, tako mu sve teže biva. Bušica i kozica gledaju u njega, a njemu kano da se od toga nešto u srce šulja. Jednako mu na pameti onaj komad hljeba, što je preostao.

Sjedne on na prag pojate, pa se zagleda u noć.

Vani mjesečina, na mjesečini koliba i pojata ko dvije šačice, a polje i dvorište ko dva dlan – sve pleterom opleteno. Polje u tri sloga, sva tri izorana.

– "Do godine ne trebam trećega ni orati", – pomisli čovjek, jer se i opet dosjetio, kako mu sad manje hljeba treba. Al odmah osjeti, da bez trećega sloga nikad ne izora ni ona dva prva. Plug drven, bušica slaba, a zemlja opora. Ako nemaš radosti u srcu, poginut ćeš od muke nad tom zemljom, ali je uraditi nećeš.

– "Po radosti oral je stari moji, sve otac za sina. A ja grešnik, pogubi sina, ubi radost u sebi i u zemlji."

Jedva on to pomislio, kad kraj njega iz dovratnice nešto progovorilo. Ako nije šturak, ono je čudo nekakovo.

– "Pođi bolan, potraži sina", – govori mu onaj glas. "Eno ga u jazbini u babe Poludnice. Pođi uz pleter, al ponesi onaj lončić iz kotarice i u njemu vode. Kad uniđeš u jazbinu, idi rovom sve dalje, pa kad osjetiš, da vrućina velika bije odnekuda, ti se napij vode iz onog lončića i ništa ti biti neće, jer je baka iz njega pila prije tebe. Osilit ćeš se i izbaviti sina."

Odmah se digne čovjek, uze vode u onaj lončić i pođe uz pleter. Kad nađe jazbinu, uniđe u nju, i pođe rovom, dok ne dođe do onoga gumna pod zemljom, od kojega je strašna vrućina strujala. Ugleda čovjek onih dvanaest peći, a oko njih sluge, što se vrzu k'o đavli oko plamena. A nasred gumna vidi sina svoga, gdje se u onom paklenom žaru nateže s crvenim grdnim ovnom.

Prenerazi se otac od žalosti, zaboravi da se napije vode iz onog lončića, nego otvori usta, da zovne sina. Jedva usta otvorio, al mu ona vruća sapa već grlo ispalila. Uhvati se čovjek za grlo, pokaje se u sebi govoreći: "Nisam drugo ni zavrijedio", te pogine tijelom kao krtica u rovu, a izmirenom dušom ode Bogu na sud.

Kad maćeha ujutro vidjela, da joj muža nema, izišla ona, pa ga malo zovnula; a kad se on ne ozva, otišla, pa ga malo potražila; kad ga ne našla, pričekala do večera, — a kad se on i do večera ne vratio, stala maćeha nasred dvora, ogledala se oko sebe, protrlala ruke i rekla:

— "Dobro je. Još jučer bilo njihovo, a sada je moje."

Tako rekavši unišla u kuću, zatvorila vrata zasunom, izvadila iz škrinje platno, koje mati bijaše Jagoru ostavila, prižgala svijeću i stala krojiti sebi košulju i krilo.

Al' u pojati se snuždila kravica i kozica. Te večeri ni slamke ne taknule. Ne rači im se jesti. A kad bi noć, i kad u kolibi sve utihnulo, reče kravica bušakinja kozi:

— "Što ćemo, drugo?"

— "A što znamo, nego da idemo tražiti dijete?"

Popeo se i Bagan na jasle. Malen kao palac, na nožicama mu konjska kopitašca, na čovječjoj glavici volovski roščići. Reče Bagan kravici i kozici:

— "Hajdete, nema druge."

Promisli kravica i reče:

— "Kuda znamo same? Ajde s nama, Bagane. Mudriji si od nas."

— "A tko će malome čuvati ovo dobro njegovo? Moje je, da ostanem, a vaše da idete", — odredi Bagan.

Odriješi Bagan gužvu, kojom bijaše bušica svezana za jasle. Onda uhvati konopac, da odriješi i kozicu. A ona reče: "Odriješi konop od jasala, al ga ostavi meni oko rogova. Može nam trebati."

Učini Bagan tako i namota konop kozici oko rogova — pa onda otvori vrata od pojate, a bušica i kozica izađoše u noć, da traže Jagora. Bagan pako osta, da čuva dobro njegovo.

Ne znaju bušica i kozica, ni kuda će, ni kojim će putem, samo ih Bagan uputio, da idu u krš i da traže dijete, gdje je krš najviši i najstrašniji.

Jedan dan išle i prolazile samim livadama, a vode u kladencima, koliko hoćeš. Slatko se napasla kravica i napila se čiste vodice. Drugi dan išle, prolazile sav dan kroz gustu šikaru i naišle na potok. Slatko se nabrstila kozica i napila se čiste vodice. Treći dan išle i zašle već u brdo, u parloge. Paša slaba, a vode samo u jednoj kaljuži. Četvrti dan sama smreka i borovica, vode ni kapi, krš sve goliji i sve strmiji, a bušicu snaga izdaje. Kad već posve iznemogla, snuždi se i reče:

— "Drugog, ja ne mogu dalje, a gle, gdje je još visoko nad nama vrh."

— "Lezi ovdje pod smreku i čekaj", — odvrati koza. "Da se obje lomimo na ovu visinu, ponestalo bi nam objema mlijeka, pa ne bismo imale čime da maloga napojimo. Idem ja, da ga izbavim, a ti ćeš ga napojiti."

Osta bušica pod borovicom, a kozica ode dalje. Penje se ona, penje — kamen sve goliji i sve strmiji, pusta i strašna visina, kano da je u nebo uperila. Iskrvarila kozica noge, ali stigla pod gvozdenu zgradu. Vidi kozica, da je ono kotlina liticama i gvozdenim pločama opasana, a nad kotlinom razbijeljelo se i nebo i zrak od vrućine.

— "Goreg mjesta u kršu nema, tu će i biti siročić", — reče kozica i povere se još na liticu, gdje se litica sastala sa gvozdenom pločom i pogleda preko ploče.

Ploča visoka za dva čovjeka, glatka kano staklo, vruća kao pakao. Pod njom u kotlini spava dijete; preteščala mu pečal za ovo četiri dana, pružilo se po kamenu i zaspalo.

Zovnu kozica dijete, a dijete ne čuje. Samo one goleme ovce digle svoje strašne glave. Al' što znadu, grdosije nedotupave, nego opet sagnule glave, pa pasu ono bakreno lišće, što

prska plamenom oko njihovih crvenih glava. A kozica nogom odmrvila kamečak; pao kamečak kraj djeteta i probudio ga.

Otvori Jagor oči i ugleda nad sobom riđu bradicu i dva vita roga i još dva oka, da su dva anđela božja, ne bi mu milija bila. Skoči dijete, digne ruke i reče:

– "Izbavi me, rano moja."

Kad on tako reče i kad kozica ču glas djeteta, ona više i ne zna, da su joj nožice bolne i izderane, samo da je njojzi doći do djeteta, il djetetu do nje.

Uхватиła se ona prednjim nožicama za zgradu i stresla glavom. Onaj se konopac odvije sa rogova i padne kraj konopa upravo Jagoru u ruke, a drugi krajac svezan kozici o rogo-ve. Prihvati se Jagor za konop i stane se po njemu verati sve više i više, dok srećan rukama ne obuhvatio kozicu oko vrata. A kozica predigne dijete preko zgrade, izbavi ga iz paklene kotline i legne izmorena s njime na kamen, da odahne.

A dijete, kako kozicu teško dočekalo, tako ne otpušta ruku sa njezina vrata. Tako za du- go ležali jedno uz drugo, sami k'o dva mravka na onoj strašnoj i golemoj visini.

– "Hajdemo, dušo Jagore", – reče onda kozica.

– "Ne mogu, kozice. Izgorjeh od žeđe. Napoji me mlijekom."

– "Nema mlijeka u mene – presahnulo. Hajdemo do kravice."

Pođoše gladni, žedni i razbijeni niz strmu vrlet. Za glavu im je – drži se dijete kozice, a kozica djeteta, da se ne strmoglave, te tako sretno sađoše do borovice.

Pod borovicom leži bušica; lijepo počinula, hlada se nahladila, rosicom se okrijepila, pa ako i za dva dana pasla nije, radosno ih dočekala:

– "Ne bojte se, mili moji. Napojit ću vas oboje mlijekom." Legoše oni, napiše se mlijeka do mile voljice, pa onda veseli rekoše:

– "Bušice, majčice. Što je bolje i sitnije otave, tvoja će biti. Sama si gladovala, a nas si nahranila." Pa se onda digoše i pođoše istim putem, kojim kozica i kravica bijahu došle; kroz smrekovinu, pa preko parloga, pa kroz šikaru i preko livada. Što kozica i kravica od kuće četiri dana išle, ono sa djetetom do kuće za jedan cigli dan prošli.

III.

Dok sve ovo bilo, dotle se maćeha po kući banila. Pa kad onog jutra još opazila, da je i bušice i kozice nestalo, reče ona:

– "Nikad bolje za mene. Brige nikakove, a u kući smoka i pšenice za dvije godine, platna i vune za tri. Živjet ću samoživa, po svojoj volji: ja gospodar svemu i sve mora, kako ja hoću: i polje i pojata i žito i vuna."

Digla ona, ele, glavu i odmah pošla, da sve pregleda. A Bagan, sitniji od miša a jači od Hrsa, svuda za njom; samo što ona, napržica, kako digla glavu, tako ne vidi, što joj do nogu biva. Tako ona u pojatu, a Bagan pred njom u pojatu; ona u hljev, on za njome na vrata hljevi; ona u kolibu, a on pod pragom čuču. Ali ona jednako misli i raduje se: "Sama sam. Moje je – i tko mi šta može!"

Naužila se ona tako do kasne večeri, naradovala se svoje radosti do mrkle noći, a onda pošla i legla spavati. Jedva maćeha zaspala, al već o vrata kolibe tucnulo kao zub mišji. Odmah se zasun na vratima sam odmaknu, vrata se sama otvore, čađavi klinici nad og-

njištem zasjaše kao svjećice, a Bagan uniđe i stane — a nema ga prst visine — na prag. Krene očima po kolibi, a kud pogleda, sve ga dočekuje: klanja mu se klupa do zida i preslica iz zapećka, pozdravlja ga škrinja i tronožak.

— "Hajde, družbo, da vidimo, kako ćemo joj odoljeti", — reče Bagan. Primače se hrastova klupa ognjištu, a tronog škrinji, spusti se pauk s grede i dođe preslica iz zapećka. Prima knulo se tako jedno drugom, da se dogovore, samo klinци ne silaze sa čađava zida, nego koliko klinaca, toliko plamećaka po zidu.

— "Kako da odolimo maćehi?" upita opet Bagan.

Promisliše, porazgovoriše se — al se našla klupa preteška, tronog sakat, preslica tanašna, a pauk mrzovoljan. Nema, ele, Bagan koga da postavi protiv maćehe — a klinци od stida uvukli plamećke.

Ali se uto na mračnoj polici u kutu zapali širok plamen na staroj uljenici. Niti tko za nju zna, niti je tko zvao. Bog zna, otkada je tamo zabaciše. Planu dakle ono svijetlo na uljenici i progovori svijetlo: "Tražite i izaberite što ima najsitnije u kolibi i u pojati. Na onom će joj se snaga razbiti."

Potihnu opet plamen na uljenici, učini se mračak, samo izviruju polako svjećice po klincima — a Bagan reče: "Poslušat ćemo, jer je stariji onaj oganj od sviju nas."

I pođe odmah Bagan, pa se uvuče još iste noći u pšenicu, što bijaše u hljevu. Prebire, prebire i nađe jedno zrnce, prikuči mu se i reče: "Pšenice, djetetova pšenice, ne daj se", — i metne zrnašce navrh hrpe. Ode zatim u kolibu, uvuče se u vunu, nađe jednu dlačicu, prikuči joj se i reče:

— "Vunice, djetetova vunice, ne daj se", — i metne dlačicu navrh vune. Pa ode u pojatu, prebaci svu slamu, nađe jednu slamčicu i reče joj: "Slamčice, djetetova slamčice, ne daj se", — i položi je navrh baglića.

Kad ujutro, digla se maćeha i počela upravljati svime. I sve sluša, kako treba, samo se u svaćemu našla jezgrica, pa se ne da. Ako maćeha baci žita u žrvanj, sve se žito samelje, samo jedno zrnce neće: zviždi, ciči, zastavlja žrvanj, a ne možeš naći, koje je. Ako uzme vune u preslicu, sva se vuna mekano prede, samo jedna dlačica neće: bode u prste kano iglica, a ne možeš vidjeti, koja je. Ako opet ode u pojatu, da uzme slame za svitak, sva se slama savija, samo jedna slamka neće. Jednako uspravno stoji, a kad maćeha hoće da je istrgne, slamka se uvuče i ne znaš, koja je.

Tako dan za danom — za sva četiri dana. A maćeha sama sebe tješi i tiša.

— "Nije to ništa. Jedno zrnce, jedna slamčica, jedna dlačica. A sve drugo moje je." — Al joj se nekuda u srce naleglo, pa joj sile odnosi — nije onako, kako bi bilo, da nema one slamčice, i unišao neki strah u maćehu.

Peti dan izašla maćeha da obađe ona tri sloga polja. Kad ona uz pleter, al' kroz pleter provirila baba Poludnica. Samo malo digla glavu iz zemlje; pred večer je, smrzla bi se, da sva izađe.

Nacerila baba lice od ljutitosti i rekla maćehi:

— "Ne mariš ni prigledati polje. Vraća se onaj čije je."

Uplaši se maćeha, a baba još gore naceri lice:

— "Uteklo mi pastirče, tvoj pastorak. Eno ga domala ovamo. Pomozi mi, da ga opet dobijem."

— "Hoću, rođena. Kako ne bih", — umiljava se maćeha. "A kako ćemo?"

"Lako. Kad ga vidiš, da ide, ti ga lijepo zovni sa ljesa. A ja ću pod ljesom zemlju podro-
vati, nek je šuplja. Kad stane na nju, propast će u rov — a kad propadne, ne vodi dalje
brige", — i nasmija se, da se kosa ježi.

— "Hajde, mileno, hajde ruj, neka ti je srećno", — prihvati maćeha. Odmah se Poludnica
zarije glavom u zemlju, stade rovati i rovati, dok ne proruje rov pred ljesom. Samo tanki
sloj zemlje ostao. Da ptičica sjedne, mora propasti.

IV.

Do toga i Jagor, bušica i kozica stigli na travnjak pod ljesom. Koliba, pojata i sve dobro
djetetovo na malenom humku, na ljesi stoji maćeha, iz rova škilji jednim okom baba Po-
ludnica, al' na vratima pojate čučnuo Bagan na rub gnijezda lastavičjega, a iza Bagana
izviruju laste i lastiči. — Sve uprlo oči dolje na travnik, kuda je stiglo siročce.

Obraduje se Jagor kolibi i pojati, a kozica upita bušicu:

— "Kako ćemo, drugo?"

— "Bome lijepo", — požuri Jagor. "Ja ću prvi kroz ljesu, a vas dvije za mnom."

— "Neće valjati, dijete Jagore. Sami smo na svijetu, treba pripaziti."

Stala kravica i zagledala se u ljesu — dugo gleda pa onda reče:

— "Nešto mi je krivo. Ne idemo dalje."

Zagleda se kozica, pa i ona reče:

— "I meni je krivo. Pričekat ćemo."

Stoje one tako, ustobočile se i ne dadu djetetu da ide.

— "Hajde, sinko, ne boj se, prostila ti majka", — zove slatko maćeha.

A Jagor željan svoga krova, hoće da pođe — al ne dadu bušica i koza.

Odmah uvidi maćeha, što je i nasmija se u sebi:

"Tužne mene, kad ne bih znala nadmudriti onoga, kojega blago vodi."

I otvori ona širom ljesu, stade ukraj i stade mamiti:

— "Na, mila, na!"

Zamete se odmah pamet u bušice i u kozice. Gdje bi blago odoljelo svojoj ljesi otvorenoj?
Digle glavu — zagledale se u ljesu i u otvorena vrata pojate, zaboravile za sve i pošle k
ljesi — a Jagor radostan pred njima.

Zašutjelo sve, pričurila se u rovu Poludnica, stisla ruke maćeha, utihnula koliba; polje i
baščica — učinila se posvuda tišina, a dijete sve bliže k ljesi.

I kad najtiše — uzdiže se iznenada cvrkut nad pojatom — raspršile se iz gnijezda lastavi-
ce: i leglo i stari. Čiče, stoji ih lepršanje pod strehom, križaju se i metu pred pojatom i
jednako čiče, čiče.

Diglo oči dijete, zaustavila se iznenada i kravica i kozica, pa se ogleda i maćeha, zašto
tolika cika.

Al se iz gnijezda lastavičjeg stalo spuštati povjesmo preko vrata pojate. Prekrilo vrata, pa
se zanjihalo i rastavilo, a sred vratiju pokaže se starac. Brada mu sijeda i dugačka, košu-

lja bijela i opasana, a pod pazuhom snop pšenice. Stoji starac, ne miče se, samo se smiješi i diže dlan spram djeteta, da ga sustavi nek ne ide. A povjesmo se tiho uz vratnice njiše.

Pobijelila maćeħa od straha: niti za starca takova ikada u kući ĉula bijaše, niti znade, došlica lakoma, što su stari pleli u ove pletere. Ali se Jagor onamo sa travnika zagledao u starca, pa kad mu opazi snop pšenice pod pazuhom, odmah se dijete nasmiješi, pusti se na koljena, a starac sa vratiju pojate blagoslovi unuĉića i preko ljese i preko glave maćeħine i preko rova propasnoga. A Jagor ostade kleĉeći na travniku i ne pođe dalje.

Stoji maćeħa, okamenila se od ĉuda, ali kad nestalo starca, uhvati je jar i bijes.

– "Ovdje je u kući dijete jaĉe od mene. Mađije su pod strehom, pa uz njega drže. Neka mi ne ulazi u kuću." Pa iznese onaj komadić hljeba, baci ga kroz otvorenu ljesu pred Jagora na travnik i naruga se siročetu:

– "Evo, to ti je otac namro. Nosi to, pa idi, da te oĉi moje ne vide."

Diže Jagor hljeb i upita:

– "Ima li još što moje, da mi dadeš?"

– "Ima", opet se naruga maćeħa, "jedno zrno, jedna slamka i jedna dlaĉica. Silan ti, silni oni, pa se sastanite, ako možete."

Nemilo se narugala, al u zao ĉas po sebe, jer se prevršila mjera.

Jedva ona to izrekla, kad se preko travnika položila dugaĉka gužva. Svezali se u tili ĉas krajevi gužve za stupove s obiju strana ljese, pa se nešto upregnulo pod gužvu i zategnulo. Silno zategnulo, još jaĉe potegnulo. Krenula se ljesa, krenuo se sav pleter i sve što je pleterom ograđeno bilo: povezla se i koliba i pojata, i njivica i polje niz humak. Kako se povezlo selište, tako se probio rov pred ljesom, pala maćeħa sa ljese u rov, prešla kuća preko rova, zatrpala maćeħu, odrubila glavu babi Poludnici, a dobro djetetovo sašlo lijepo i ĉitavo, kao na božjem dlanu, niz humak upravo do siročeta. A jedva se iz trave, kako je ovo bilo, što god vidi, samo po travniku ostaju tragovi od kopitašća – nisu veći nego mišje nožice – kuda Bagan selište na gužvi niz humak povlaĉi. – I stalo selište pred djetetom.

Ogrlio Jagor jednom rukom kozicu, a drugom bušicu i unišao s njima u dobro svoje. Pa kad stupilo dijete u kolibu, tada i klinĉići zasjali i uljenica planula i preslica materina prosuzila – a slamĉica, zrnce i dlaĉica došli, uspokojili se i legli do nogu siročeta u njegovu domu.

A Bagan? Eno ga u pleteru u svojem snopu pšenice i već spava. – A što će, kad mu je od svih njegovih poslova ovaj ipak najmiliji.